

bilo to slabo znamenje; njegovo surovo zabavljanje pa je najjasnejši dokaz, da je doseglo »Zavezino« zborovanje najlepši uspeh. Veseli nas tako priznanje!

»Domoljub« se zaganja v zadnji številki v tovariša Engelmana in v tovarišico Kral. S tem priznava, da sta ta dva vrla člana našega stanu!

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je te dni razposlala vsem slavnim občinskim odborom na Slovenskem sledečo prošnjo:

»Slavni občinski odbor! Dvajset let je minilo, odkar so Slovenci ustanovili svojo »Družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani«, ki ima namen, obvarovati slovensko dečo pred potujčevanjem. Dvajset let, v katerih je bilo družbi marsikaj pretrpeti. Slavni odbor! Naša družba ne propada, nego njen delokrog se širi od dne do dne; a žal, marsikaki nujni zahtevi ne more ugoditi, ker ji nedostajajo potrebnih sredstev v to. Naši narodni nasprotniki delujejo vedno bolj in silijo danes družbo na odpor tudi tam, kjer bi si pred 20 leti nikomur niti v sanjah ne bilo zdelo verjetno. V tekočem letu je slavil nemški »Schulverein« 25letnico svojega delovanja in ob tej priliki so mu priskočile z znatnimi podporami na pomoč ne le nemške občine, marveč tudi take, kojih zastopi so vsled volilne geometrije slučajno v rokah naših nasprotnikov. Častiti! Učimo se tudi od njih. Uk je dober vsak, najsi pride od leve ali od desne. Zato se pozivljemo s tem pismom danes do Vašega slavnega zastopa z vljudno prošnjo, da blagovolite nakloniti naši družbi stalno letno podporo. Opozarjamo Vas bratov Čehov. Ni je namreč tam srenje, da bi jej na srcu ne bila osrednja češka matica. Za tekoče leto pa prosimo izdatnejše izredne podpore, da poplačamo družbeni dolg in tem načinom s prostejimi rokami in veselostneji delamo še v prihodnje za svoj ljubi rod.

Redko odlikovanje. Tudi tovariš nadučitelj Andrej Rapè v Smledniku je dobil od naučnega ministrstva »für die eifrige Pflege der Kirchenmusik« remuneracije 50 K.

Obisk. V Ljubljani se je mudil te dni srbski narodni učitelj Milan V. Popović iz Leskovca, ki je tudi naš dopisnik. Ogleдал si je znamenitosti naše prestolice ter krasote divne Gorenjske.

Umrli je dne 17. tega mes. tovariš Leon Verbič, učitelj v Crešnjevcu pri Slov. Bistrici, star komaj 24 let. Blag mu spomin!

Predavanje. Dne 27. tega mes. predava koleginja JERICA Zemljanova na Sori v kmetijski podružnici o gospodinjstvu.

Madžarska demonstracija na Hrvaškem. V Zemunu je prišlo 18. tega mes. okolo 1000 madžarskih učiteljev, ki so zborovali v Pančovi. Z razglednega stolpa so strgali cesarsko zastavo, potem pa naglo odšli na madžarska tla.

Razgled po šolskem svetu.

Dijaki — učitelji. V »Omladini« čitamo: Slušatelji tehnike v Berlinu prirejajo že več let poučne tečaje za delavce. Zadnje zimo so jih začeli posnemati vseučiliščniki. Leti trdijo, da je dijaštvo poklicano sodelovati pri socialnih nalogah sedanosti po svojih najboljših močeh. Najboljše uporabijo svoje sile, ako poučujejo delavce. Tak pouk je potreben, ker zahtevajo od dne do dne večjo izobrazbo. Sicer pa nimajo delavci prilike niti si pridobiti elementarnega znanja, ki je podlaga za višjo izobrazbo. Tudi najmanjša izobrazba je za delavčev poklic in socialno sploh velike praktične vrednosti. Učili so v desetih tečajih 348 delavcev. Edina predmeta sta bila nemščina in računstvo. Poučevali so bolj in manj izobražene v dveh oddelkih. Vseh učencev se je priglasilo 561, med njimi 12 žensk. Koncem tečaja jih je bilo še 222, drugi so iz raznih vzrokov odpadli. Največ slušateljev je bilo starih 25 do 40 let. Med počitnicami predavajo dijaki o splošno zanimivih predmetih. Tudi prirejajo izlete v muzeje in v gledališča, kjer imajo veliko prilike se spoznati z delavci natančneje. V letnem tečaju poučujejo v štirih oddelkih nemščino in v treh računstvo: uvedli so namreč tečaj

za popolnoma nevešče in inozemce, tudi so vrinili en tečaj med prvotna dva. Poseben tečaj je tudi o Schillerju. Stroški znašajo dosedaj okroglo 408 mark.

— **Učitelj, ki bo gorel za Kristusa.** »Soča« piše: Te dni so prišli nekateri kmetje precej od daleč prosit šolsko oblast v Gorici, naj jim da učitelja, ki bo gorel za Kristusa, kakor gori zanj slavnoznani učitelj Balič na Vrhu. Da jim je vzor B., jasno kaže, kako je s pametjo tiste kmetiške deputacije. Ta piramidalna neumnost bi zbužala smeh, če bi ne bila tako strašansko žalostna! Kako so še nekateri zabiti!

— **Na šolskem vrtu pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah** so letos občudovali nekaj izrednega. Komaj dveletno drevesce, ki meri 160 cm, se je ovilo z belim cvetjem in darovalo svojemu gojitelju, nadučitelju J. Farkašu, kot znak hvale in priznanja 15 krasnih jabolk. A to hvaležno drevesce se je skrilo v šumico svojih sester, da bi tembolj iznenadilo in razveselilo oko svojega vrtnarja.

— **Podporno društvo za slovenske dijake Koroške v Celovcu.** Poročali smo svoj čas, da se namerava ustanoviti na Koroškem podporno društvo za slovenske koroške dijake, zlasti za visokošolce. To se je zdelo tembolj potrebno, ker sta se podporni društvi za koroške dijake na Dunaju in v Gradcu prelevili tako, da podpira samo Nemce, če pa kateremu Slovincu kaj dajo, je namen, da jih potujčijo in napravijo odvisne od sebe. Slovenska namera je pa zaspala vsled brezbriznosti starejših koroških Slovencev in koroški slovenski visokošolci so stradali naprej. Zdaj je pa društvo začelo živeti. V odboru so možje, ki so vneti za slovenski inteligentni naraščaj in ki bodo delali z vsemi močmi, da postane društvo krepka opora koroškimi slovenskim visokošolcem. Zanimanje za to društvo je gotovo veliko, ker je že na ustanovnem shodu pristopilo društvu šest ustanovnikov in mnogo rednih članov. (Ustanovniki plačajo 100 K enkrat za vselej, pravne osebe po 200, K redni člani pa po 5 K letno). Odbor se obrača do vseh Slovencev, naj bi podpirali to velevažno društvo za koroške Slovence, da bomo imeli čim več koroške slovenske inteligence. Doneske sprejema blagajnik, g. prof. A. Pih v Celovcu, Vetrinjsko predmestje št. 26.

— **Odpravljen »cof«.** Dne 30. m. m. je minulo 100 let, odkar je prepovedal cesar Franc I. častnikom in vojakom kito. Dotična odredba se je glasila: »Moj vojni minister, nadvojvoda Karel, mi je predlagal, naj se v vsej vojski odpravljajo kito. Ta predlog sem sprejel in odrejujem, da v znanju ne smejo biti lasje čez palec dolgi. Zabranjujem vojakom mazati lase ali jih posipavati s praškom, ravnotako pa tudi zabranjujem častnikom se pomadizirati in pudrati. Vsakega kršitelja te naredbe bom ostro kaznoval. Lasje se morajo, kakor brž odrastejo preko palca dolžine, postriči. Vsi vojaki si morajo zaradi zdravja večkrat glavo umivati z mrzlo vodo. Ta predlog nadvojvode Karla sem sprejel posebno iz dveh razlogov, ker bo pospeševal zdravje mojih vojakov ter jim ne bo treba svoje itak male plače porabiti za zdrževanje nepotrebne »cofa«, Generalom prepuščam, da ali nosijo kito ali pa se strižejo.« Ta odredba je spravila vso vojsko v slabo voljo, ker so vojaki in častniki bili ponosni na svoje kite. Le velike kazni so jih prisilile k brivcu. Mnogi častniki so se tako sramovali, da se brez kite dolgo časa niso upali iz sob. — Baje so podedovale »cof« v prenešenem pomenu šolske oblasti.

— **Duhovnik v italijanskih pregovorih.** V Toskani imajo pregovor: »Duhovniki, menihi, nune in kokoši niso nikoli siti.« — V Genovi pravijo: »Župnik Vzemi je v zakristiji, župnika Daj pa ni nikjer najti.« — V Benetkah poznajo pregovor: »Kadar pravi duhovnik: Molimo! ima že tri lire v žepu.« — V Veroni molijo: »Duhovniškega sovraštva, menihove zabitosti in nunskega klepetanja — reši nas, o Gospod.« — Pijemontezci pravijo: »Storite, kar pravi župnik, pa pridete v nebesa; storite, kar dela župnik, pa pridete v peklo.« — V Rimu je znan pregovor: »Ako vidiš duhovnika, beži, ker zapletel ti bo rodbino.« — Najznačilnejši pa je pregovor: Duhovniki si kuhajo juho s plamenom vic.«

— **O koroški pedagogiki piše »Mir«:** Dne 29. in 30. marca l. 1875. je imelo koroško deželno učiteljsko društvo

v Pliberku svoje glavno zborovanje, na katerem se je med drugim razpravljalo tudi o poučnem jeziku. Glede mešanih šol se je sklenilo, da se naj poučuje na vseh šolah, kjer je pri vstopu ena tretjina ali manj nemščine nezmožnih otrok, do izključno petega šolskega leta v slovenskem poučnem jeziku, nemščina pa se naj zraven vadi, in šele po petem šolskem letu se naj rabi nemščina kot samostojen učni jezik. Kako pa je dandanes? Sedaj pa to niti za popolnoma slovenske (t. j. kjer so sami slovenski otroci) šole ne velja. Da — seveda, takrat še ni bilo »Schulvereina« in »Südmarke«.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga da zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid Učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemalec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jernej Bahovec**, — zaloga M. Grubbauerjevih in drugih šolskih zvezkov, peres z napisom: »Učiteljski konvikt«, šolskih knjig in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 6.
2. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Knaflcove ulice št. 5.
3. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani.
4. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
5. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
6. **Anton Krejčič**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfvovih ulicah v Ljubljani.
7. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod Trančo.
8. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani.
9. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & F. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
10. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo »Zavezi jugoslovanskih avstrijskih učiteljskih društev«.

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu »Svoji k svojim!« podpira v prvi vrsti te tvrdke.

O počitnicah.

Zopet se je približal čas ... da, tako bi moral začeti. Čas je tu, ko se utrujeni duh poživlja, krepí za bodoči napor, črpa novih moči, ki mu jih je treba v prihodnjem šolskem letu. Tako, pravim, bi moral začeti enako zaglavljene članek v normalnih razmerah. Zakaj ne tudi danes? Prijatelj, s čim naj se ti poživlja duh, s čim krepí? Ali morda s skrbmi za lastno in bodočnost tvojih dragih, ki bodo zopet potrebni obleke za zimo, denarja za obuvalo, knjig, stanovanja v mestu bivajoči? In sam: ali si s tem bistriš duha, da računaš, za koliko stotakov zabredeš v prihodnjem letu zopet globlje v dolgove? Da, idealni so bili gospodje, idealni, ko so sklepali sloveči § 55., toda ob takih idealih se človek ne nasiti niti enkrat v življenju. Morda si učiteljsko družinski oče o počitnicah lahko poišče gotove dni v tednu veselo družbo znancev, prijateljev, kjer se v poštenem pogovoru bistré pojmi, čistijo mnenja, krešejo dovtipi? O, ne! Inter arma silent Musae. V vojski molče muze. Ni li naše življenje vojska, boj? Pa še kakšen boj! Naše življenje je, dasi ob sedanjih dohodkih pravcata krvava ironija, vendar v resnožalostni istini boj na življenje in smrt: plavaj in stradaj ali utoni v blatu bede ...

Dovolj žalostnega uvoda!

Vidim v duhu nebroj, veliko večino kranjskih, a tudi učiteljev iz drugih dežel, ki si poživljajo in krepe duha za

bodoči napor doma s svojo družinico brez misli na kak majhen izlet, par dni v toplice ali na letovišče. To stanel Pa se zabavajo s knjigami, pisanjem tudi. A vsakdo ve, da kakor ne stoji prazna vreča pokonci, tudi duh ne more biti v takih razmerah vedno napet. Knjige so drage, pisanje pa ni za vsakega. In slednjič: ali so to potem še počitnice, ako sem duševno popolnoma okupiran z delom? Od katerega stanu se zahteva še kaj sličnega: počitek in preobloženost z delom. O, ironija!

Kaj pa še učitelji-očetje, ki imajo po eno ali dve glavi svoje družine v mestnih šolah? Žalostna jim majka! Kdor hoče vzdrževati enega otroka v mestu, mora stradati in se dolžiti; drugače ne vzmore tega, nego da zanj prosi — be-rači — hrane okolo boljših meščanov, kar vsekakor ne povzdiguje našega ugleda posebno visoko. Ta mladina pa hoče počitnice tudi uživati. Ali naj pošljem hčerko, ki bo v par letih učiteljica ali poštarica, dan za dnem na gmajno peč krompir? Sin, petošolec ali šestošolec, tudi ne more slehni dan s kosci na polje. Ti otroci so se leto dni pošteno trudili, da so dosegli dosedanje uspehe; zanje pa zahtevajo o počitnicah tudi nekaj plačila, ki jim ga učitelj-oče nikakor ne more dati. Le boljše situiranim je to omogočeno, a ti si svojega stališča gotovo niso podprli iz dosedanjih učiteljskih dohodkov. In koliko je takih?

Sam stradam, trpim voljno in vdano, toda voljno in vdano gledati, kako mi trpi žena, deca, lastna kri, gospoda od zelenih miz, ki se sedaj hladite v dragih letoviških in pretezate svoje ude od zabave do zabave, kaj takega zahtevajte od živali. Poizkusite! Kokoš se vam zapodi o oči, če ji trpinčite pišče; krava vas raztrga, ako vpricho nje zakoljete telička itd. Od nas, seveda, se to zahteva, ker nismo živina, marveč inteligentni ljudje, ki se od nas zahteva vedno višje se dvigujoča stopnja izobrazbe po srcu in duhu. Ali niso to azijske razmere, ali so morda evropske? Ne zahtevajte od nas več kot od živine ...

Kaj pa stori učitelj tam v skrajnem gorskem kotu sam zase o počitnicah? Lahko gre na šolski vrt, sede poleg ulnjaka (če ga ima) ter premišlja, koliko let je že tega, odkar so ga pozabili bogovi. Lahko koplje krompir, okopava in pleve zelje, uničuje gosence — no, tudi na repo se spravijo gosence. Ob deževnih dneh in v času največje duševne depresije ureja šolsko knjižnico, piše matriko, kroniko, naroča tiskovine, zvezke in brska po domačem arhivu, da ne prezre kope odlokov, §§ in določil, ki mu jih nalaga c. kr. gospod-ska. Ali ni to dovolj opravila, duhovitega dela, de se ne dolgočasi? Res, dovolj, preveč dela! Toda človek, ki nosi v prsih srce, čuti, da ima dušo in ž njo tudi človeško dostojanstvo, presoja sebe in druge, svoje in drugih razmere; duh se mu dvigne, dasi ni morda umetnik izza domačih zidov, dvigne se mu nad križ na zvoniku vaške cerkve, in mu pohiti tja v ono idealno višino, kjer se začenja poezija. Pa za koliko časa? Kako kratki so ti trenutki in kako rada bi se mu duša okopala v valovju nesmrtnosti, se osvežila in utrdila z novimi močmi, vžori in zgledi, toda prenašlo klonjejo duhu peruti. Ne, ne! Lačen hribolazec ne obrede mnogo vrhov, ne vidi preveč planinske krasote! Orel s strtimi peruti ne bo dolgo meril hribov in dolin, v bedi živeči učitelj pa ne bo v duhu plaval mnogo po širnih tokavah večno mlade poezije.

Za to skrbe, ali bolje: ne skrbe drugi.

Kakšna perspektiva se nam kaže v bodočnost iz teh neveselih razmer? Mi ne bomo mogli vztrajati dolgo časa niti telesno,